

1938-56

MEMO

ARCADIS NEDERLAND BV
Utopialaan 40-48
Postbus 1018
5200 BA 's-Hertogenbosch
Tel 073 6809 211
Fax 073 6144 606
www.arcadis.nl

Onderwerp:
Addendum MER Aardgastransportleiding Ossendrecht-Zelzate

's-Hertogenbosch,
11 juli 2008

Projectnummer:

DIVISIE MILIEU & RUIMTE

Van:
Susanne Schultz

Opgesteld door:
Susanne Schultz

Afdeling:
Adviesgroep Natuur en Archeologie

Ons kenmerk:
110623.000623

Aan:
Cynthia Morsman
Beno Koolstra
Eelco Bots
Frans van den Berg (Gasunie)

Kopieën aan:

Aanvulling op het achtergrond document Natuur paragraaf 3.2.1.

Ecologische Hoofdstructuur

In deze aanvulling zijn van alle EHS-gebieden, die grenzen aan, doorkruist worden door of liggen in de omgeving van het tracé, de huidige situatie en de autonome ontwikkeling (natuurdoelen) beschreven. De gebieden zijn opgenomen en toegelicht in onderstaande tabel. Daarbij is per gebied aangegeven: de huidige natuurwaarden, de natuurdoelen en aandachtsoorten, zoals deze in de Natuurgebiedsplannen van de Provincie Zeeland (Provincie Zeeland, 2001) en de Nota Soortenbeleid (Provincie Zeeland 2001) zijn opgenomen.

Het tracé doorsnijdt het Verdronken Land van Saeftinghe. Vervolgens kruist het tracé de Zandbergsche of Rotte kreek/ Vlaamse Kreek bij Luntershoeck. Daarna passeert het tracé de gebieden Polsvliet en Zeildijk in de Dullartpolder en Groot Eiland. Het tracé grenst aan de EHS Gebieden Axelse kreek en Zwartenhoekse kreek. Een klein deel van de werkstrook valt in de zuid-west hoek van de Zwartenhoekse kreek binnen de begrenzing van de EHS.

EHS-gebied	Huidige natuurwaarden	Natuurdoeltypen
Verdronken Land van Saeftinghe	Schorrengebied met hoge oeverwallen en brede geulen. Belangrijk rust-, foerageer-, en/of broedgebied voor vele vogelsoorten o.a. Fuut,	2.16 Begeleid –natuurlijk estuarium 3.39 Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeekleigebied

ARCADIS

	Wintertaling, Kluut en Bruine kiekendief.	3.40 Kwelder, slufter en groen strand Aandachtsoorten (van het getijdengebied) oa. Strandbiet, Gele hoornpapaver, Bontbekplevier, Dwergstern, Engels gras, Lamsoor, Zoutmelde, Groot en Klein zee gras, Scholekster, Rosse grutto, Zilverplevier, Gewone zeehond, Bruinvis, Grote en Zwarte zee-eend, Elft, Fint, Houting, Zeeprik en Rivierprik.
Zandberg (Zandbergsche of Vlaamse kreek)	Zwak brakke kreek, graslanden en moeras. Belangrijk voor rietvogels. In de winter leefgebied voor ganzen en eenden. Veel orchideeën in de graslanden.	3.14 Gebufferde poel en wiel 3.24 Moeras 3.32 Nat, matig voedselrijk grasland 3.39 Bloemrijk grasland van het rivieren- en zeeleigebied. Aandachtsoorten (van kreek en moeras): Spiraalruppia, Fijn hoornblad, Driedoornige stekelbaars, Paling, Kruipe moerasscherm, Meervleermuis, Noordse woelmuis, Otter, Baardmannetje, Grote karekiet, Kluut, Kleine plevier, Oeverzwaluw, loopkevers
Polsvliet	Agrarisch beheersgebied. Grasland en akkerland	3.32 Nat matig voedselrijk grasland Aandachtsoorten (van het cultuurlandschap): o.a Groot spiegelklokje, Patrijs, grauwe gors, Rietgans, Kleine zwaan, Grutto, Tureluur, Veldspitsmuis, Franjestaart, Kerkuil, Boomkikker.
Zeildijk	Agrarisch beheersgebied. Akkerland	3.32 Nat matig voedselrijk grasland 3.53 Zoom, mantel en droog struweel van het rivieren- en zeeleigebied Aandachtsoorten: zie Polsvliet
Groot Eiland	Deels natuurontwikkelingsgebied en nieuwe natuur met bloemrijk en nat schraal grasland met opgaand struweel, rietvegetatie en drinkpoelen. Nog niet volledig	2.08 Zoet klei-oermeeras 3.32 Nat matig voedselrijk grasland 3.66 Bos van voedselrijke, vochtige gronden

ARCADIS

	ingericht en ontwikkeld.	
Axelse kreek	Brakke kreek en moeras met aangrenzend natte graslanden.	3.14 Gebufferde poel en wiel 3.24 Moeras 3.32 Nat, matig voedselrijk grasland Aandachtsoorten: zie Zandbergsche kreek.
Zwartenhoekse kreek	Zwak brakke kreek, moeras en natte graslanden.	3.14 Gebufferde poel en wiel 3.24 Moeras 3.32 Nat, matig voedselrijk grasland 3.39 Bloemrijk grasland van het rivieren- en zeeleigebied 3.41 Binnendijks zilt grasland Aandachtsoorten: zie Zandbergsche kreek.

Ecologische verbindingzones

Ecologische verbindingzones zijn lijnvormige elementen, zoals dijken, waterlopen, wegen en spoor- en vaarwegen, waarlangs natuurgebieden met elkaar kunnen worden verbonden en migratie van dieren mogelijk is. In de provincie Zeeland zijn natte en droge ecologische verbindingzones aangewezen.

Natte ecologische verbindingzones

Het tracé kruist de natte ecologische verbindingzones langs de Oude Linie, 't Val en de Spuikreek. Ten zuiden van de Zwanthoekse kreek wordt de Groene dreef en Oostelijke waterleidingswetering tweemaal gekruist. De natte evz's worden door middel van een natte zinker gekruist.

Droge ecologische verbindingzones

In de provincie Zeeland zijn binnendijken aangewezen als droge ecologische verbindingzones in de vorm van faunadijken. Het tracé kruist op een aantal plaatsen faunadijken waaronder de Beerweg, Verlengde Willem Hendrikstraat, de Langedamsdijk en de Sasdijk. Deze dijken worden door middel van een boring gekruist.

EFFECTBEOORDELING

Aanvullend op het MER Hoofddocument en het achtergronddocument natuur is per gebied een effectbeoordeling opgesteld.

Verdronken Land van Saeftinghe

Huidige situatie en ingreep

Het gebied is een van de grootste kweldergebieden van Europa en wordt begraasd door schapen en runderen. Voor de doorkruising wordt gebruikt gemaakt van de aanwezige gasdam dat **geen** onderdeel uitmaakt van de begrenzing van de EHS, in tegenstelling tot wat in het achtergrond document vermeld is. Direct voor de gasdam wordt een tijdelijk mudbassin aangelegd bij het uittredepunt van de boring onder de Westerschelde met een oppervlakte van ca 50x50 meter en een diepte van ca 1.0 meter.

ARCADIS

Effecten

De werkzaamheden hebben tijdelijke negatieve effecten tot gevolg door ruimtebeslag, vergraving en verstoring. Het ruimtebeslag door de aanleg van het mudbassin komt neer op 0,25 ha. Het tijdelijke ruimtebeslag leidt tot vergaving van weidevogel grasland. Verdroging van natuurdoeltypen aangrenzend aan en op de gasdam treedt niet op. De effectscore voor ruimtebeslag en vergraving is licht negatief beoordeeld (-) omdat na afronding van de werkzaamheden de oorspronkelijke situatie wordt hersteld en het slechts een klein oppervlakte betreft. Hierdoor wordt de hersteltijd verkort naar circa 2-5 jaar. De werkzaamheden hebben geen versnipperende werking op aanwezige vogelsoorten (0).

Abbeelding 1a (gasdam) en 1a (bloemrijk grasland ter hoogte van de Westerschelde zijde)

Tevens kan er verstoring optreden op foeragerende, rustende vogels binnen de verstoringzone van 200 meter. Het gebied is van belang als broedgebied en als rust- en foerageergebied buiten het broedseizoen. Het aspect verstoring is licht negatief beoordeeld (-).

Effectbeperking

Deeltrajecten waar tijdens het broedseizoen gewerkt wordt, worden voorafgaand ongeschikt gemaakt voor broedvogels om te voorkomen dat zij gaan nestelen op de werkstrook.

Zandbergsche of Rotte Kreek/Vlaamse kreek

Huidige situatie en ingreep

Het tracé doorkuist de Zandbergsche of Rotte Kreek en een akkerbouwperceel (tussen de Beerweg en de Zandbergsche of Rotte Kreek) dat geen onderdeel uit maakt van EHS gebied Vlaamse Kreek in tegenstelling tot wat op de kaart in het MER hoofddocument is vermeld.

Van de in het MER hoofddocument beschreven tracés is er een volledig gebundeld aan de aardgasleidingen, van het tracé dat gebundeld is aan de waterleidingen is ca 500 meter solitair vanwege de belemmering door bebouwing nabij de waterleidingen. Zie de figuur 3.12 in het hoofddocument.

ARCADIS

Afbeelding 2. Begrenzing van de EHS ter plekke van de Vlaamse kreek (groen) en Zandbergsche of Rotte kreek (blauw).

De Zandbergsche of Rotte Kreek is circa 15 meter breed en heeft hoge oevers met beschoeiing en een smalle rietkraag van circa 1 meter breed. Aan weerszijden van de kreek liggen percelen die in gebruik zijn als landbouwgrond. In het brakke water komen o.a Snoek, Brasem en Karper voor, maar geen beschermde vissoorten. De rietkraag is geschikt als broedgelegenheid voor soorten als Kleine karekiet en Rietzanger. In de huidige situatie hebben de oevers een beperkte ecologische waarde door de hoge oevers, de zeer smalle rietkraag en de aanwezigheid van oeverbeschoeiing.

Effecten

Door de werkzaamheden wordt de oever vergraven. De rietvegetatie kent een korte hersteltijd van circa 1 a 2 jaar. Daarom worden de effecten van vergraving als licht negatief beoordeeld (-). Door opwelling van de waterbodem bij graafwerkzaamheden in de watergang voor het leggen van de zinker kan plaatselijk tijdelijk een zuurstof tekort in het water ontstaan en zullen (mogelijk verontreinigde) slibdeeltjes zich verspreiden. Het zuurstof tekort kan leiden tot vissterfte. Door de zorgvuldige aanlegwijze is het effect beperkt en beoordeeld als licht negatief (zie ook paragraaf 4.4 en 5.2.6 van het MER hoofddocument).

Door de werkzaamheden kan verstoring optreden van broedende, foeragerende en rustende vogels binnen de verstoringzone van 200 meter. Er zijn geen effecten te verwachten door verdroging (0) omdat grondwaterafhankelijke natuurwaarden niet aanwezig zijn. Tijdens de aanleg is er wel sprake van versnippering. Deze effecten treden alleen op tijdens de werkzaamheden en zijn dus tijdelijk. Dit wordt als licht negatief beoordeeld (-).

ARCADIS

Afbeelding 3. Zandbergsche of Rotte Kreek ter plekke van de kruising.

Effectbeperking

Zie paragraaf 4.4 en 5.2.6 van het MER Hoofddocument. Er zal zodanig nauwkeurig gewerkt worden dat zich zo min mogelijk slibdeeltjes verspreiden door het aanbrengen van damwanden. Verder wordt voor aanvang van het broedseizoen de vegetatie verwijderd en het gebied bouwrijp gemaakt. Op deze wijze wordt voorkomen dat vogels en nesten worden aangetast.

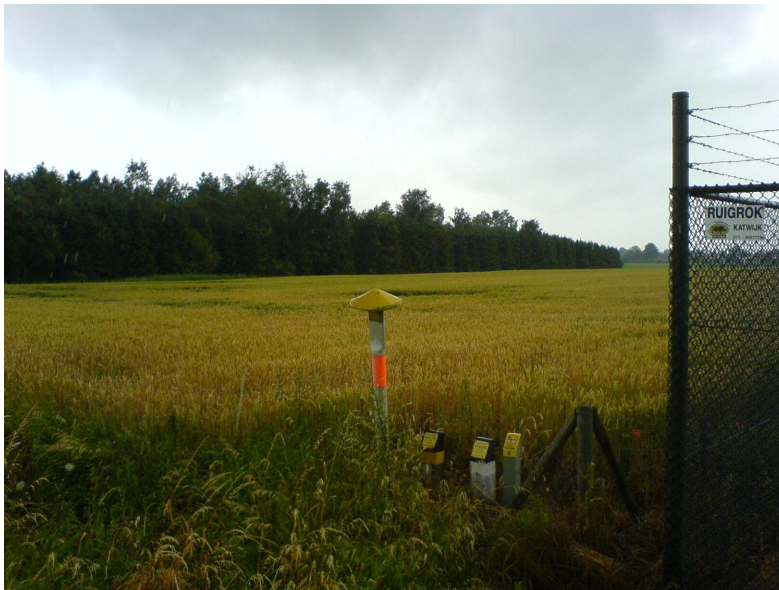
Polsvliet en Zeildijk

Huidige situatie en ingreep

De gebieden Polsvliet en Zeildijk bestaan uit respectievelijk akkerlanden en naaldbos. De gebieden zijn nog niet ingericht. De huidige natuurwaarden zijn daarom zeer beperkt. Het tracé doorsnijdt deze gebieden niet, maar passeert de gebieden op korte afstand.

Effecten

Ruimtebeslag en vergraving treden niet op. Wel valt een deel van de verstoringzone binnen de begrenzing van de EHS. Hierdoor kan verstoring optreden van foeragerende en broedende vogels. Verstoring van andere diergroepen is minimaal, omdat de werkzaamheden vooral overdag worden uitgevoerd. Omdat de verstoring tijdelijk is, en de gebieden nog niet zijn ingericht wordt dit als neutraal beoordeeld (0). Ook ontbreken grondwaterafhankelijke natuurwaarden en zijn er geen effecten te verwachten door verdroging. Effectbeperkende maatregelen zijn niet noodzakelijk.

Afbeelding 4. Links EHS gebied Zeildijk. Rechts de afsluiterlocatie aan de Zandstraat.

Groot Eiland

Huidige situatie en ingreep

Het tracé doorkruist dit EHS gebied niet. ruimtebeslag en vergraving treden niet op. Een klein gedeelte van de verstoringzone valt binnen de begrenzing van de EHS. Dit gedeelte van Groot Eiland heeft als bestemming nieuwe natuur en is nog niet ingericht als zoet klei-oermeeras. In de huidige situatie bestaat het betreffende gebied uit landbouwgrond.

ARCADIS

Effecten

Omdat het gebied niet doorsneden wordt, is er geen sprake van ruimtebeslag en vergraving. Wel kan in een klein deel van het EHS gebied verstoring optreden van foeragerende en broedvogels. Verstoring van andere diergroepen is minimaal, omdat de werkzaamheden vooral overdag worden uitgevoerd. Omdat de verstoring tijdelijk is, en het gebied nog niet zijn ingericht wordt dit als neutraal beoordeeld (0). Ook ontbreken grondwaterafhankelijke natuurwaarden en zijn er geen effecten te verwachten door verdroging. Effectbeperkende maatregelen zijn niet noodzakelijk.

Axelse Kreek

Huidige situatie en ingreep

De Axelse kreek bestaat uit een kreek en moeras met aangrenzend graslanden. Het tracé doorkruist dit EHS gebied niet. Een klein gedeelte van de verstoringszone valt binnen de begrenzing van de EHS.

Effecten

Ruimtebeslag en vergraving treden niet op. Wel kan verstoring optreden van broedende, rustende en foeragerende vogels. Verstoring van andere diergroepen is minimaal, omdat de werkzaamheden vooral overdag worden uitgevoerd. Tussen de Axelse kreek en de plaats waar de werkzaamheden worden uitgevoerd ligt de N62, een drukke verkeersweg. De werkzaamheden zullen geen extra verstoring opleveren en zijn bovendien tijdelijk. Dit wordt als neutraal beoordeeld (0). Ook zijn er geen effecten te verwachten door verdroging. Effectbeperkende maatregelen zijn niet noodzakelijk.

Zwartenhoekse Kreek

Huidige situatie en ingreep

De gasleiding ligt parallel aan de Sasdijk. De Sasdijk, N62 en Adriaan van Disweg worden doormiddel van een door middel van een schildboring (GFT) gekruist waarbij de bestaande leiding wordt gevolgd. De boring komt uit binnen de begrenzing van EHS gebied Zwanthoekse Kreek in een grasland perceel dat matig goed ontwikkeld is nat, matig voedselrijk grasland. Er vindt geen ruimtebeslag plaats op de kreek zelf.

Effecten

Effecten door ruimtebeslag en vergraving worden als licht negatief beoordeeld omdat het ruimtebeslag beperkt is en de oude situatie hersteld wordt. De hersteltijd van het natuurdoeltype is 2-3 jaar.

Een deel van de verstoringszone binnen de begrenzing van de EHS. Hierdoor kan verstoring optreden van foeragerende, rustende en broedende vogels. Verstoring van andere diergroepen is minimaal, omdat de werkzaamheden vooral overdag worden uitgevoerd. De Zwanthoekse Kreek grenst aan de N62. De werkzaamheden zullen een beperkte extra verstoring opleveren en zijn bovendien tijdelijk. Dit wordt als licht negatief beoordeeld (-).

Effectbeperkende maatregelen

Waar tijdens het broedseizoen gewerkt wordt, worden voorafgaand ongeschikt gemaakt voor broedvogels om te voorkomen dat zij gaan nestelen op de werkstrook. Tevens wordt de oude situatie zo goed als mogelijk hersteld.

Afbeelding 5. Zwartenhoekse Kreek

Ecologische verbindingzones

Natte evz

Het tracé kruist de natte ecologische verbindingzones de Oude Linie, 't Val en de Spuikreek. Ten zuiden van Zwartenhoekse kreek wordt de Groene dreef en Oostelijke waterleidingswetering tweemaal gekruist.

Op de locatie van de kruising bestaan al deze evz's uit een watergang met hoge oevers, een rietstrook van maximaal 2 meter breed en landbouwpercelen aan weerszijden. Op enkele plaatsen zijn de watergangen deels dichtgegroeid met riet. In de watergangen komen geen beschermde vissoorten. De rietkraag is geschikt als broedgelegenheid voor soorten als Kleine karekiet en Rietzanger. In de huidige situatie hebben de oevers een beperkte ecologische waarde door de hoge oevers, de relatief smalle rietkraag en de landbouwgronden die direct aan de rietkraag grenzen.

Effecten

Door de werkzaamheden wordt de oever vergraven. De rietvegetatie kent een hersteltijd van circa 1 a 2 jaar. Dit wordt als licht negatief beoordeeld. Door opwelling van de waterbodem bij graafwerkzaamheden in de watergang voor het leggen van de zinker kan plaatselijk tijdelijk een zuurstof tekort in het water ontstaan en zullen (mogelijk verontreinigde) slibdeeltjes zich verspreiden. Het zuurstof tekort kan leiden tot vissterfte. Door de zorgvuldige aanlegwijze is het effect beperkt en beoordeeld als licht negatief (zie ook paragraaf 4.4 en 5.2.6 van het MER hoofddocument).

Er kan verstoring optreden van foeragerende, rustende en broedende vogels. Verstoring van andere diergroepen is minimaal, omdat de werkzaamheden vooral overdag worden uitgevoerd. Verstoring is tijdelijk en wordt daarom als licht negatief beoordeeld (-). Tijdens de aanleg is er tevens sprake van versnippering. Deze effecten treden alleen op tijdens de werkzaamheden en zijn dus tijdelijk. Dit wordt als licht negatief beoordeeld (-).

ARCADIS

Effectbeperking

Zie paragraaf 4.4 en 5.2.6 van het MER Hoofddocument. Er zal zodanig nauwkeurig gewerkt worden dat zich zo min mogelijk slibdeeltjes verspreiden door het aanbrengen van damwanden. Verder wordt voor aanvang van het broedseizoen de vegetatie verwijderd en het gebied bouwrijp gemaakt. Op deze wijze wordt voorkomen dat vogels en nesten worden aangetast.

Afbeelding 6a De Oude linie, 6b't Val, 6c Groene Dreef

Droge ecologische verbindingzones

Huidige situatie en ingreep

De faunadijken bestaan uit binnendijken die in de meeste gevallen niet specifiek zijn ingericht als ecologische verbindingzone. Vaak is er op dijk een weg aanwezig. De dijken worden doorkruist door middel van een boring.

Effecten

ARCADIS

Ruimtebeslag en vergraving treden niet op omdat de dijken door middel van een boring gepasseerd worden (0). De dijken worden op deze wijze geheel ontzien. Wel kan verstoring optreden van foeragerende, rustende en broedende vogels binnen de verstoringszone van 200 meter. Verstoring van andere diergroepen is minimaal, omdat de werkzaamheden vooral overdag worden uitgevoerd. Verstoring is tijdelijk en wordt daarom als licht negatief beoordeeld (-).

Effectbeperkende maatregelen

Er zijn geen andere effectbeperkende maatregelen noodzakelijk, anders dan genoemd in paragraaf 4.4 van het MER hoofddocument.

In onderstaande tabel zijn de effectscores per gebied samengevat:

EHS-gebied	Referentie situatie	Ruimtebeslag	Vergraving	Verdroging	Verstoring	Versnippering
Verdronken Land van Saeftinghe	0	-	-	0	-	0
Zandberg (Zandbergsche of Vlaamse kreek)	0	-	-	0	-	-
Polsvliet	0	0	0	0	-	0
Zeildijk	0	0	0	0	-	0
Groot Eiland	0	0	0	0	-	0
Axelse kreek	0	0	0	0	-	0
Zwartenhoekse kreek	0	-	-	0	-	0
Natte evz	0	-	-	0	-	-
Droge evz	0	0	0	0	-	0
Kwalitatieve totaal score	0	-	-	0	-	0